

ПРОБЛЕМА ПЕРШОАВТОРСТВА НЕОЛЕКСЕМ У НОВІТНЬОМУ ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Г. В. МАКСИМЧУК, аспірантка II року навчання,
Національний університет «Острозька академія»

E-mail: halyna_maks@ukr.net

ORCID: 0000-0003-2263-164X

Анотація. У статті проаналізовано проблему першоавторства неолексем у новітньому поетичному дискурсі. На прикладі взаємозв'язків О. Пухонська ↔ І. Павлюк, І. Павлюк ↔ М. Вінграновський і Л. Костенко з'ясовано питання особистого та літературного впливу, розглянуто механізми запозичення неологізмів одним автором у іншого. Виявлено, що прямий особистий вплив одного автора на іншого втілюється також на рівні мовотворчості загалом та словотворчості зокрема.

На основі порушення принципу функційної одноразовості авторських неолексем розрізнено поняття створення та відтворення інновацій. Наголошено на проблемі квазіпершоавторства деяких неологізмів.

За допомогою методу лінгвопоетичного експерименту висунуто гіпотези щодо авторства деяких неолексем, засвідчених у словотворчості кількох авторів ХХ–ХХІ століть. Для достовірності результатів залучено метод інтертекстової експертизи, елементи стилеметрії та компаративістики, окреслено семантичне зближення та синергетичні зв'язки новотворів у оригінальному та експериментальному контекстах.

Ключові слова: першоавторство, лінгвопоетичний експеримент, створення неологізмів, відтворення неологізмів, контекст

Українська мова постійно розвивається, активно поповнюючи лексикон інноваціями з поетичного мовлення. Ґрунтовне вивчення неологізмів, яке розпочалося ще від середини ХХ сторіччя і триває досі, свідчить, що деякі авторські неолексеми вже стали набутком літературної мови, наприклад: *мрія*, *байдужість* (М. Старицький), *невпинний* (І. Франко), *промінь* (Леся Українка) та ін.

Г. Вокальчук, укладач словника авторських лексичних новотворів (АЛН) у поезії ХХ століття, зауважила, що в деяких випадках трапляється порушення характерного для оказіональних слів принципу функційної одноразовості [2, с. 43], тобто неологізми засвідчено в словотворчій практиці відразу декількох авторів. Природно, що дослідники фіксують інновації в словниках різних письменників як рівноправні функційні одиниці, але гостро постає питання авторства (першоавторства) неологізмів, адже лексикографічне представлення (особливо з урахуванням хронологічного критерію) «дає мовознавчій науці цінний матеріал для розв'язання ряду важливих теоретичних питань, зокрема – часу входження до словникового фонду мови тих чи інших лексичних одиниць; з'ясування екстра- та інтралінгвальних причин такого входження; ролі конкретної мовної особистості у збагаченні словникового складу мови» [2, с. 37].

На сучасному етапі спроби розв'язати проблему першоавторства здійснили Г. Вокальчук, Ж. Колоїз, Н. Адах, Н. Гаврилук, В. Максимчук, О. Семенюк, В. Шинкарук [10] та ін., які базовані на аналізі хронологічної фіксації

неологізмів у вокабулярі того чи того автора. **Мета** статті – проаналізувати проблему першоавторства неолексем у сучасному поетичному дискурсі за допомогою методу лінгвопоетичного експерименту.

Ж. Колоїз зазначає, що «поява однакових новотворів у мовленні різних суб'єктів може бути звичайною випадковістю» [3, с. 70]. Утім Г. Вокальчук для встановлення авторства інновацій пропонує застосовувати прийом хронологічного зіставлення дат написання творів, який на думку науковиці, «не завжди буває ефективним, оскільки поети могли «винайти» АЛН незалежно один від одного» [1, с. 9].

Свідомий чи несвідомий вплив ідіостилю одного автора на іншого час від часу стає першопричиною появи нових слів. У новітньому поетичному дискурсі вирізняємо прямий особистий вплив одного автора на іншого (як І. Павлюка на О. Пухонську) і неособистий (літературний) вплив (як Л. Костенко та М. Вінграновський на І. Павлюка).

Особистий вплив розглядаємо на основі фактів біографії авторів, наприклад, О. Пухонська, студентка І. Павлюка, активно аналізувала твори вчителя, з-поміж іншого зауважуючи наявність у них неологізмів [8]. Крім того, П. Сорока відзначає: «Я певен, колись писатимуть цікаві наукові дослідження і дисертації про стосунки і взаємовпливи Павлюка і Пухонської, а може, й романи, як оце у В. Петрова про Куліша, оскільки і Павлюк, і Пухонська уже прописані в історії літератури» [9]. Аналіз поетичного доробку обох авторів свідчить, що в їхній словотворчості зафіксовано однакові неолексеми, наприклад, предикативний прислівник **батьківщинно**: *Ми виходимо з тіл, наче з древнього моря на сушу. / Все одно батьківщинно. / І тут батьківщинно. / І Там...* (І. Павлюк #²⁰2009); *Так батьківщинно тут мені* (О. Пухонська # 2012). На основі хронологічного зіставлення робимо висновок, що першоавторство АЛН належить саме І. Павлюку, а вживання неолексеми в поезії О. Пухонської – вторинне.

Не викликає також сумнівів і те, що саме І. Павлюк створив слово **муз-чина**, яке пізніше використали О. Пухонська, Г. Філонюк та інші письменники, тексти яких нині доступні у віртуальному дискурсі, пор.: *Ми на морі сліди лишаєм. / Я – муз-чина і муза – ти* (І. Павлюк # 2003), *Ти – муза, музика, то ж я – / Муз-чина вщерть* (І. Павлюк # 2006) і *Ех, / Муз-чино / Шукаю Слова / У червоній журбі калин* (О. Пухонська # 2008); *Мій Муз-чино, ти – справжній мачо; Мій Муз-чино, ти донжуаном / Підступайся до мене вдень...* (Г. Філонюк # 2010). Свідоме повторне використання інновації свідчить про те, що цей АЛН заповнює лакуну в лексико-семантичній системі мови.

Вивчати неособисті літературні впливи можна не лише завдяки дослідженню мовної практики того чи того автора, а й урахувавши різні чинники становлення творчої особистості. Наприклад, І. Павлюк у своїх спогадах називає М. Вінграновського та Л. Костенко літературними наставниками: «Про творчість Миколи Степановича Вінграновського я не скажу краще, ніж він сказав про мою: «Ігор Павлюк – поет, у якого немає зазору між словом і серцем» [...]. Днями вийшла нова книжка моїх віршів «Бунт свяченої води». Там перед анотацією ці слова *Вчителя, якого люблю, ставленням якого дорожу, пам'ять про якого для мене священна* (курсив наш. – Г. М.)» [7, с. 76]; «...я сказав Григорію, що не встиг, на жаль, стати близьким побратимом Миколи Степановича [...], що провів у Його товаристві лише один день, а ще один – біля його могили та в Його квартирі на поминальному обіді, де я особисто познайомився зі ще одним *Поетом, якого поважно люблю – Ліною Костенко* (курсив наш. – Г. М.)» [7, с. 79].

²⁰ Після знака # указано дату появи неологізму.

Очевидно, що в такому разі мав місце літературний вплив – «свідома передача письменником-наставником свого досвіду літературним початківцям або проникнення в чужу свідомість змістових елементів, формальних особливостей твору» [4, с. 405], зокрема новотворів. Розглянемо потенційно перейняті, подібні за структурою та значенням неологізми, І. Павлюка та Л. Костенко, як-от: **машина-поет**, **поет-автомат** зі значенням «поет-графоман; автор, чиє письмо доведене до автоматизму» (*Крізь підкову епох / Бог сміється / З машин-поетів...* (І. Павлюк); *Є вакантні посади: / поет-автомат* (Л. Костенко)). Тотожність семантики новотворів обох авторів на основі подібності значень компонентів та аналогічності конструкції як-прикладки свідчить про мовно-літературне наслідування.

У словотворчості М. Вінграновського та І. Павлюка трапляється більше збігів інновацій, наприклад: **зореня** (М. Вінграновський) і **зоренятко** (І. Павлюк) – «маленька зоря; дитинча зорі», **сосненья** (М. Вінграновський) і **сосня** (І. Павлюк) – «маленька сосна». Функціонування семантично тотожних АЛН свідчить про «копіювання» цих неолексем, яким, на думку Н. Янко-Триницької, певною мірою властива повторюваність, адже їх можна згадувати, вимовлятися вголос як спогад прочитаного або почутого, фіксувати повторно на папері [11, с. 430]. Окрім того, у словотворчій практиці М. Вінграновського й І. Павлюка зафіксовано лексикалізацію морфемних/неморфемних елементів, що є рідкісним способом творення слів у новітньому українському поетичному дискурсі: *Я тобі казав і говорю – / наче я не -енко-єнко-венко-... / Подивилось небо крізь зорю, / Де морозить хвилю морозенко* (М. Вінграновський) – узагальнена назва українців; *Якщо не напасті, то можеш хоч дати здачі / Й прославити прізвище в світі на ук-юк чи -ко* (І. Павлюк) – узагальнення українських прізвищ. Структурно-семантична подібність свідчить про літературне й словотвірне наслідування М. Вінграновського.

О. Ликов наголошує на тому, що здатність до відтворювання/повторювання мають тільки «канонічні» (узуальні) слова, адже неологізми «не відтворюють, а повторюють, свідомо «цитують» із якою-небудь метою» [5, с. 12]. Оскільки дослідження хронологічного аспекту неологічної лексики – одне з головних завдань нашої статті, вважаємо за доцільне розрізнити поняття «створення» та «відтворення» інновації, зокрема в разі порушення принципу функційної одноразовості, напр.: *І осінь глибиніє, мов сльоза* (І. Павлюк # 29.07.2006); *Міняю лаври на криваві терни. / Болюче глибиніє висота* (І. Павлюк # 22.09.2016); *Сніг, як вовча пісня, глибинів. / Ми ліпили з нього хліб і небо* (І. Павлюк # 28.11.2016). Як бачимо, АЛН *глибиніти* створений 2006 р., а вживання в пізніших поетичних творах – свідоме/несвідоме відтворення інновації.

Водночас варто наголосити на проблемі квазіпершоавторства таких АЛН, як *вітрогривий*, *ніжно-космічний*, *пекельно-райський*, *пропащість*, *святити*, творцем яких відповідно до хронологічного аспекту був Андрій Наюк – літературний образ-містифікація І. Павлюка²¹: *Я буду ніжним – як метелиця / В пекельно-райському саду* (А. Наюк²² # 19.01.1997); *Товариство райськи там пекельне / І пекельно-райський сад і змій* (І. Павлюк # 07.06.2010). Фактично, це відтворення АЛН в різних

²¹ 2013 року в Луцьку опубліковано книгу віршів А. Наюка (Наюк А. Розірваний горизонт : [лірика] / А. Я. Наюк. – Луцьк : ПВД «Твердиня», 2013. – 124 с.), яку неоднозначно сприйняли критики. «Молодого автора» тоді звинуватили в епігонстві, говорячи про «павлюківщину» в сучасній літературі. Насправді Андрій Наюк – герой роману «Мезозой» І. Павлюка (Павлюк І. Мезозой : роман / Ігор Павлюк. – Чортків: Золота пектораль, 2017. – 288 с.).

²² АЛН *пекельно-райський* зафіксовано і в поетичній книзі А. Наюка (с. 33), і в романі І. Павлюка у вірші головного героя (с. 269).

контекстах, пов'язане з різними екстралінгвальними чинниками.

Крім того, відповідно до статистичних підрахунків у корпусі неологізмів І. Павлюка засвідчено понад 20 інновацій, раніше зафіксованих у словотворчості інших поетів. Однак І. Павлюк переконує: «Загалом же можу, поклавши руку на серце, сказати, що збіги неологізмів цілком випадкові, тобто я їх ПРИДУМАВ САМ, не запозичуючи в когось! А, виявляється, ще хтось із поетів [створив] паралельно»²³.

Щоб пересвідчитися в достовірності тверджень І. Павлюка, ми провели лінгвопоетичний експеримент, який передбачав відтворення інновації, зафіксованої в словотворчості різних авторів, у новому контексті без попереднього лексичного оточення. І. Павлюкові було запропоновано ввести до нових поетичних контекстів неологізми *блукалець*, *буйнотрав'я*, *бог-поет*, *вирійний*, *вітрогривий*, *доля-відьма*, *замузичити*, *калинний*, *промінь-спиця*, *сонценья*, *столиций*, *хмаринний*, *чорнопах* та ін. Унаслідок експерименту ми прагнули простежити синтагматичне та/чи семантичне зближення або двох контекстів І. Павлюка, або експериментального контексту поета та рядків із віршів інших авторів. Для достовірності результатів експерименту було використано елементи інтертекстової експертизи – методу прочитання одного тексту супроти іншого, що дає змогу висвітлити спільні текстові й ідеологічні резонанси.

Відзначимо, що семантичний аналіз неологізмів, зафіксованих у поезії різних авторів, засвідчив, що окремі АЛН багатозначні, напр., **сонценья**: 1) «веснянки»: *І, напевне, з того дива став рудий у мене чуб, / І лишилися на лобі сонценья золоті* (Б. Олійник # ~1970-і); 2) «гриби»: *Й з корзинок посміхаються до сонця / руді голівки свіжих сонценья* (О. Педяш # ~1980-і); 3) «сонячні зайчики»: *Серце б'ється: ямби, ямби, ямби... Сонценья скачуть із ножа* (І. Павлюк # 2013); 4) «маленьке Сонце (як небесне світило)»: *Сонценья – не зореня. / В сон не світить навмання. / Світить-гріє, не чадить. / А в ночі, як люди, спить* (І. Павлюк # 2017²⁴). Зважаючи на це, погоджуємося з думкою О. Ликова про те, що неологізми не відтворюють, а заново творять для кожного нового мовленнєвого/творчого акту [5, с. 12]. Отже, появу неолексеми *сонценья* вважаємо незалежним словотворенням кількох авторів, а функціонування АЛН ув експериментальному контексті І. Павлюка – конструюванням інновації шляхом розщеплення семантичного значення наявного слова.

Особливої уваги заслуговують новотвори, які функціують у семантично подібних контекстах. Наприклад, АЛН *буйнотрав'я* І. Павлюк і в оригінальному, і експериментальному чотиривірші використовує для опису весни: *А в тій весні, в зеленім буйнотрав'ї, / Де пінний шепіт Лютиці-ріки, / Живе дівча, яке з дитинства знав я...* (І. Павлюк # 1986), *Буйнотрав'я, буйнолистя... / Файно. / Сніг останній. / Сонце устає. / Хтось із неба добрий, мудрий тайний / Радість по сніжинці роздає* (І. Павлюк # 2017). Також відзначимо ідентичну ритмомелодіку контекстного оточення утвореного й відтвореного неологізму І. Павлюка (пор.: *Багнети трави несуть мене / Багнети такі дитинні / Розпаношисте буйнотрав'я / Такого ж ріднючого коду / Пірнаю в траву твою Земле* (І. Драч); *За всі віки тут цвіту, буйнотрав'я...* (О. Ющенко); *...Мов стрілець, ішов на лови / В густилісся й буйнотрав'я!* (Н. Федорак)), що свідчить про те, що І. Павлюк самотужки сконструював АЛН.

В. Максимчук наголошує на існуванні в неологізмах колокативної семи, через

²³ З приватного листа від 28 квітня 2012 року. Збережено графічне оформлення автора.

²⁴ Неологізми І. Павлюка, датовані 2017 роком (# 2017), – з експериментальних контекстів автора.

яку інновації «навіть у разі узуалізації фактично не зможуть розширити сполучуваність, оскільки лексеми, від яких їх утворено, поєднуються з обмеженою кількістю слів» [6, с. 45–46]. Наприклад, колокативна сема міститься в значенні АЛН *вирійний*, який функціонує як відносно постійний епітет до іменників *птаха/птиця/птахи*. Зокрема в контексті М. Тимчака, датованому приблизно 80-ми рр. ХХ ст. (...*Наполохано врізала небо крилом / Зграя вирійних птиць*) і двох віршах І. Павлюка (*Мамай заграв, зв'язавши сто шляхів / З гортанним смутком вирійних птахів, / З легендним чимось (# 2002); Я вирійних пташок лічив, / Що родились в моїм краю (# 2003)*) синтагматичні відношення однакові. Уважаємо, що в цьому випадку доцільно говорити не про запозичення неологізму, а про обумовленість його функціонування національною мовно-поетичною картиною світу. Відтворюючи АЛН в експериментальному контексті, І. Павлюк субстантивував прикметник (*Я недавно був вирійний, рвійний, / А тепер все більше мирний, мрійний* (І. Павлюк # 2017)), що свідчить про те, що поет інновацію створив, а не скопіював.

В окремих контекстах АЛН І. Павлюка мають подібну парадигму сполучуваності, зокрема зі словами, що містять числівниковий компонент: *Столичний шарм – / То діло наживне, / Як наживні дволикі і столиці* (І. Павлюк # 2001); *Восьмирукий і столицей / Президент сидить в столиці. / Обіцяє рай усім: / Передчасно в небесі...* (І. Павлюк # 2017). Натомість у контексті Б.-І. Антонича неолексему підсилює інший епітет: *Прив'язані до пнів, попутані вітри й бог ляку / столицей, хитрий бог, що все нове обличчя має* (Б.-І. Антонич), що свідчить про незалежне творення АЛН.

Часто в словотворчості поетів ХХ ст. збігаються прикладкові АЛН, напр., *бог-поет, доля-відьма, дорога-промінь і промінь-спиця*. Розглянемо інновацію *бог-поет*. Аналіз контекстного оточення свідчить про семантичне зближення експериментального контексту та рядків М. Йогансена, оскільки в первісному контексті І. Павлюка *бог-поет* – це Велес, покровитель співців і поетів (...*Перуна взяли князі, а Велеса – народ. / Це бог-поет. Його травинні струни, / Як голоси підземних юних вод*), тоді як в експериментальному контексті автор відтворює неологізм зі семою 'той, хто майстерно/божественно творить', як і в М. Йогансена: *Вже ближче, ближче вечір суне, / Все нижче плачуть трави-струни; / Тихо й темно: / Боги-поети / В хмарах сплять* (М. Йогансен); *Бог-поет створив поему-Всесвіт / З музики і Логосу в п'яті. / Він мою сирітську душу пестить, / Яку я завіршити зумів* (І. Павлюк # 2017). Припускаємо, що І. Павлюк міг цю інновацію запозичити.

Зовсім іншу ситуацію бачимо у функціонуванні прикладки *промінь-спиця*. В обох контекстах І. Павлюка є синтагматичне зближення опису ночі з атрибутами місяця, місячного проміння, сну: ...*Місяць в'яже / Долю на променях-спицях* (І. Павлюк # 2001); *Цілу ніч мені не спиться. / В'яже спогад промінь-спиця. / Я молюсь, щоби не спиться. / Синій промінь спиці сниться* (І. Павлюк # 2017). Окрім того, ритмомелодика контекстів однакова й вони об'єднані спільною семою дії 'в'язати'. Натомість Н. Кашук описує колесо візка, за формою подібне до сонця (...*різьблений легкий візок (У ньому добрі колеса – Зимове, весняне, Літнє й осіннє сонце) Промчав, аж промені-спиці Злилися в суцільні круги*). Тому, на нашу думку, обидва поети є творцями АЛН *промінь-спиця* з різним значенням.

Отже, беручи до уваги прийоми лексико-семантичного зближення під час аналізу лінгвопоетичного експерименту, виявлено, що прямий особистий вплив одного автора на іншого втілюється також на рівні мовотворчості загалом та словотворчості зокрема. За допомогою розгляду синтагматичних відношень

конкретних неолексем установлено, що деякі неологізми, уживані у віршах І. Павлюка, імовірно створили інші автори. Водночас більшість інновацій, зафіксованих у двох чи більшій кількості авторів, сконструйована незалежно одна від одної, хоч і дистанційовано в часі.

Аналіз оригінальних та експериментальних контекстів І. Павлюка засвідчує, що для успішного розв'язання проблеми першоавторства потрібно виробити як термінологічний апарат, так і спеціальні методики вивчення психолінгвістичного аспекту. Ґрунтовний розгляд цього питання вимагає залучення в змістове поле неології таких наук, як компаративістика, психолінгвістика, соціолінгвістика, лінгвопоетика, стилеметрія та ін.

Список використаних джерел

1. Вокальчук Г. М. Оказіональні лексичні новотвори в українській поезії ХХ століття : автореф. дис... д-ра філол. наук : 10.02.01 / Г. М. Вокальчук ; Ін-т укр. мови НАН України. – К., 2009. – 38 с.
2. Вокальчук Г. М. Порівняльний аналіз перших українських словників авторської неологічної лексики / Г. М. Вокальчук // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. «Філологічна». – 2008. – Вип. 10. – С. 36–49.
3. Колоїз Ж. В. Українська оказіональна деривація : [монографія] / Ж. В. Колоїз. – К. : Акцент, 2007. – 311 с.
4. Літературознавчий словник-довідник / [за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка]. – К. : Академія, 2007. – 752 с. – (Nota bene).
5. Лыков А. Г. Современная русская лексикология (русское окказиональное слово). – М. : Высшая школа, 1976. – 119 с.
6. Максимчук В. В. Неологічна лексика як система / В. В. Максимчук // Лінгвістичні дослідження. – 2016. – Вип. 41. – С. 40–47.
7. Павлюк І. Уроки волі. Один день вічності з Миколою Вінграновським / Ігор Павлюк // Словотворчість шістдесятників. Ліна Костенко. Микола Вінграновський. – Острог : НаУ «Острозька академія», 2010. – С. 70–82.
8. Пухонська О. Творчість Ігоря Павлюка: проблематика та тропіка : монографія / Оксана Пухонська. – Луцьк : ПВД Твердиня, 2010. – 88 с.
9. Сорока П. Якщо Оксана Пухонська буде рости... [Електронний ресурс] / Петро Сорока. – 2010. – Режим доступу : <http://slovoprosivity.org/2010/12/15/якщо-оксана-пухонська-буде-рости>.
10. Шинкарук В.Д. Нарис із синтаксису зв'язного мовлення (теоретичний спецкурс для університетів) / В.Д. Шинкарук. – Чернівці: "Рідна мова", 1997. – 152 с.
11. Янко-Триницкая Н. А. Фразеологичность языковых единиц разных уровней языка // Известия АН: Серия литературы и языка. – М. : Наука, 1969. – Т. XXVIII. – Вып. 5. – С. 429–436.

References

1. Vokalchuk, H. (2009) Okazionalni leksychni novotvory v ukrainskii poezii KhKh stolittia (Occasional lexical novelties in Ukrainian poetry of the twentieth century) Kyiv: Instytut ukrainskoi movy NAN Ukrainy.
2. Vokalchuk, H. (2008) Porivnialnyi analiz pershykh ukrainskykh slovnykiv avtorskoi neolohichnoi leksyky (Comparative analysis of the first Ukrainian dictionaries of the author's neologic vocabulary) Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia» (Scientific notes of the National University of Ostroh Academy) 10, 36–49.
3. Koloiz, Zh. (2007) Ukrainska okazionalna deryvatsiia (Ukrainian Occasional

Derivation), Kyiv: Aktsent.

4. Hrom'iak, R. T., Kovaliv Yu. I., Teremko V. I. (2007) Literaturoznavchyi slovnyk-dovidnyk (Literary dictionary-directory) Kyiv: Academia.

5. Lykov, A. (1976) Sovremennaiia russkaia leksykohyia (russkoe okkazyonalnoe slovo) (Modern Russian lexicology (Russian Occasional word)), Moskva: Vysshiaia shkola.

6. Maksymchuk, V. (2016) Neolohichna leksyka yak systema (Neologism's vocabulary as a system) Lnhvistychni doslidzhennia (Linguistic research), 41, 40–47.

7. Pavliuk, I. (2010) Odyn den vichnosti z Mykoloiu Vinhranovskym (Lessons of freedom. One day of eternity with Mykola Vinhranovsky) Slovtvorchist shistdesiatnykiv. Lina Kostenko. Mykola Vinhranovskiy (Creation of the Sixties Poets. Lina Kostenko. Mykola Vinhranovsky), 70–82.

8. Pukhonska, O. (2010) Tvorchist Ihoria Pavliuka: problematyka ta tropika (Creativity of Ihor Pavliuk: Problems and Tropics), Lutsk: Tverdynia.

9. Soroka, P. (2010, 15 Dec.) Yakshcho Oksana Pukhonska bude rosty... (If Oksana Pukhonska grows ...) Retrieved from <http://slovoprosvity.org/2010/12/15/якщо-оксана-пухонська-буде-рости>.

10. Shynkaruk, V.D (1997) Narys iz syntaksysu zviaznoho movlennia (teoretychnyi spetskurs dlia universytetiv)[An outline on the syntax of coherent speech (theoretical special course for universities)]. Chernivtsi: "Ridna mova", 152.

11. Yanko-Trynytskaia, N. (1969) Frazeholohychnost yazykovykh edynyts raznykh urovnei yazyka (Phraseology of linguistic units of different levels of language) Yzvestyia AN (Izvestiya AN), 5, 429–436.

ПРОБЛЕМА ПЕРВОАВТОРСТВА НЕОЛЕКСЕМ В НОВЕЙШЕМ ПОЭТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ

Г. В. Максимчук

***Аннотация.** В статье проанализирована проблема первоавторства неолексем в новейшем поэтическом дискурсе. На примере взаимосвязей О. Пухонская ↔ И. Павлюк, И. Павлюк ↔ М. Винграновский и Л. Костенко выяснен вопрос личного и литературного влияния, рассмотрены механизмы заимствования неологизмов одним автором в другого. Определено, что прямое личное влияние одного автора на другого воплощается также на уровне мовотворчества в целом и словотворчества в частности.*

На основании нарушения принципа функциональной одноразовости авторских неолексем разрозненно понятия создание и воспроизводство инноваций. Отмечено проблеме квазипервоавторства некоторых неологизмов И. Павлюка.

С помощью метода лингвопоэтического эксперимента выдвинуто гипотезы относительно авторства некоторых неолексем, зафиксированных в словотворчестве нескольких авторов XX–XXI веков. Для достоверности результатов привлечено метод интертекстуальной экспертизы, элементы стилеметрии и компаративистики, определены семантические сближения и синергетические связи новообразований зафиксированных в оригинальном и экспериментальном контекстах.

***Ключевые слова:** первоавторство, лингвопоэтический эксперимент, создание неологизмов, воспроизведение неологизмов, контекст*

THE PROBLEM OF FIRST AUTHORSHIP NEOLOGISMS IN THE MODERN UKRAINIAN DISCOURSE

H. V. Maksymchuk

Abstract. *The article analyzes the problem of the first authorship of neologisms in the newest poetic discourse. It is found that the emergence of identical innovations in the creation of several authors is associated with the concepts of literary influence and / or literary imitation. Two types of literary influence have been identified such as direct personal influence of one author on another (as I. Pavliuk on O. Pukhonska) and non-personal (literary) influence (as L. Kostenko and M. Vinhranovsky on I. Pavliuk). It is revealed that the direct personal influence of one author to another is also embodied at the level of language creation in general and word-creation in particular.*

On the basis of violation of the functional disposable principle of author neologisms the concept of creation and reproduction of innovations is distinguished. That is, taking into account the chronological aspect of the study of innovations, the date of the creation of the neologism is considered the time of its earliest use in the poetic context, the use in later poetic writings – the conscious / unconscious reproduction of innovation.

On the basis of a comparison of poems by Andriy Nayuk and I. Pavliuk, the problem of quasi-first-authoring of some neologisms was emphasized. In particular, it is a question of fixing certain new words in the poetry of the author – a literary mystification, later taken under the real name of the poet.

According to statistical calculations in the case of neologisms I. Pavliuk, more than 20 innovations, previously recorded in the creation of other poets, have been witnessed. To find out the first authorship of these neologisms, a lingvo-poetic experiment was used, during which I. Pavliuk was invited to introduce neologisms, which were recorded in the works of several authors, to new contexts.

With the help of the method of lingvo-poetic experiment, hypotheses concerning the authorship of some neologisms, which occur in the creation of several authors of the XX–XXI centuries, have been put forward. For the reliability of the results, the method of intertextual examination, elements of stylistics and comparative studies is involved, semantic approximation and synergistic connections of neologisms in the original and experimental contexts are outlined.

Keywords: *first authorship, lingvo-poetic experiment, creation of neologisms, reproduction of neologisms, context*